

Promotor: dr hab. inż. Krzysztof Witkowski, prof. UZ w Zielonej Górze

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Specjalne strefy ekonomiczne a rozwój regionów w Polsce na przykładzie Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

mgr Dariusz Lesicki

Utworzenie i funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych (SSE) w Polsce wywołuje ciągłe dyskusje dotyczące analizy efektów funkcjonowania oraz zasadności tworzenia obszarów o uprzywilejowanym charakterze. Dyskusje na ten temat prowadzą do różnorodnych wniosków i osądów w zależności od punktu widzenia osoby dokonującej ewaluacji efektów działania SSE.

Kwestia SSE jest, otwarta, aktualna i obiektywna oraz ważna ze względów ekonomiczno-społecznych dla rozwoju Polski. Istnieją wciąż w literaturze spory na ten temat i brak jest jednoznacznych rozstrzygnięć naukowych. Luka wiedzy w tym zakresie dotyczy m.in. sposobów i instrumentów kształtowania sprawnego modelu realizacji funkcji ekonomiczno-społecznych przez SSE, skutecznego sposobu zarządzania SSE, bilansu korzyści i strat z punktu widzenia finansów publicznych a także twardych i miękkich efektów w sferze ekonomicznej i społecznej funkcjonowania SSE w Polsce.

Celem podstawowym rozprawy jest **zbadanie zasadności tworzenia specjalnych stref ekonomicznych dla rozwoju regionu.**

Celami uzupełniającymi są :

- określenie czynników dynamiki rozwoju regionu ze względu na fakt funkcjonowania SSE na jego obszarze,
- analiza aktywizacji regionu i wzrostu innowacyjności oraz konkurencyjności od momentu utworzenia na jego obszarze SSE,
- opracowanie efektywnego modelu i wpływu SSE na rozwój regionu i rekomendacji na przyszłość.

W pracy udowodniono następującą tezę: **istnienie specjalnych stref ekonomicznych wpływa znacząco na poprawę struktury społeczno-ekonomicznej regionu, jego spójność oraz jest istotnym czynnikiem w jego rozwoju na przykładzie Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.**

Praca składa się z 5 rozdziałów w tym dwa pierwsze mają charakter teoretyczny, a kolejne trzy empiryczny.

W pierwszym rozdziale zatytułowanym ROZWÓJ REGIONALNY A INWESTYCJE BEZPOŚREDNIE omówiono pojęcie i istotę rozwoju regionalnego. Wskazano instrumenty i miary rozwoju regionu oraz specyfikę planowania strategicznego w zakresie rozwoju. Rozdział ten wskazuje również czynniki

stymulujące rozwój regionalny przez bezpośrednie inwestycje krajowe i zagraniczne. Przedstawia również wpływ Specjalnych Stref Ekonomicznych na rozwój regionalny.

W drugim rozdziale teoretycznym zatytułowanym ROZWÓJ STREF UPrzywilejowanych EKONOMICZNIE NA ŚWIECIE I W POLSCE przedstawiono podstawowe definicje stref uprzywilejowanych ekonomicznie w świetle literatury naukowej i organizacji międzynarodowych. Wskazano na bazie literatury krajowej i zagranicznej determinanty rozwoju stref uprzywilejowanych ekonomicznie na świecie. Przedstawiono główne elementy polityki Unii Europejskiej oraz prawodawstwa w stosunku do stref uprzywilejowanych ekonomicznie. W rozdziale tym zaprezentowano również specyfikę specjalnych stref ekonomicznych w Polsce oraz omówiono możliwą przyszłość polskich specjalnych stref ekonomicznych.

Rozdział trzeci EKONOMICZNE WYNIKI DZIAŁALNOŚCI SSE W POLSCE zawiera analizę ekonomicznych wyników działalności SSE w Polsce. Dokonano analizy ulg inwestycyjnych jako metody pozyskiwania i przyciągania bezpośrednich inwestycji krajowych i zagranicznych. Skwantyfikowano ponad 20 letnią działalność SSE w Polsce oraz dokonano analizie ich wpływu na rozwój regionów.

Rozdział czwarty opisuje Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefę Ekonomiczną. Poddano analizie jej położenie, przedmiot działalności, wyniki społeczno-ekonomiczne funkcjonowania KS-SSE. Omówiono także wpływ działalności strefy na poprawę oferty inwestycyjnej województwa lubuskiego.

Rozdział piąty przedstawia MODEL I OCENA FUNKCJONOWANIA K-S SSE rozpoczynając od prezentacji modelu i danych statystycznych poprzez oszacowanie zmiennych, po analizę wyników oraz porównanie z wynikami badań innych autorów. Model zaprezentowany w dysertacji określał główne czynniki wpływające na rozwój regionu. Zawiera analizę ilościową danych dotyczących efektywności działania Strefy. W pracy określono metodologię oceny wpływu K-S SSE na rozwój regionu. Przedstawiono również wyniki obrazujące rozwój społeczno-gospodarczy badanego regionu. W celu oszacowania korzyści ekonomicznych w rozwoju regionu prócz badań własnych zastosowano badania innych autorów. Wykorzystano model enklaw P. Warra. Model ten został skorygowany o wybrane zmienne, w celu dostosowania jego użyteczności do warunków gospodarki badanego regionu. Dane wykorzystane do analizy miały charakter mikro- i makroekonomiczny. Dane makroekonomiczne, które wykorzystano do przeprowadzenia analizy pochodziły z roczników statystycznych i materiałów analitycznych m.in. GUS, Ministerstwa Rozwoju, Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Dane mikroekonomiczne zebrane zostały z kilku źródeł. Były to przede wszystkim informacje udzielane bezpośrednio przez zarządzających strefą i przedsiębiorców oraz z dostępnych bazy danych o przedsiębiorstwach. Ponadto dla oszacowania zmiennych wykorzystano ankietę skierowaną do przedsiębiorstw funkcjonujących w K-S SSE.

W zakończeniu dokonano podsumowania badań empirycznych, które posłużyły do właściwego zinterpretowania i weryfikacji hipotezy badawczej oraz do wskazania instrumentów mogących zyskać zastosowanie w polskiej polityce gospodarczej dotyczącej obszarów uprzywilejowanych ekonomicznie. Kwantyfikacja badań empirycznych służy również do wskazania instrumentów i rekomendacji mogących zyskać zastosowanie w regionalnej polityce rozwoju gospodarczego. Wskazano również rekomendowane kierunki rozwoju Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Dariusz /.../

Promoter: dr hab. inż. Krzysztof Witkowski, prof. UZ w Zielonej Górze

SUMMARY OF DOCTORAL DISSERTATION

Special economic zones and the development of regions in Poland In the example of the Kostrzyn-Słubice Special Economic Zone

mgr Dariusz Lesicki

The creation and operation of special economic zones (SEZ) in Poland has provoked constant discussions on the analysis of the effects of functioning and the legitimacy of creating areas of a privileged nature. Discussions on this subject have led to various conclusions and judgments depending on the point of view of the person evaluating the effects of the SEZ.

The issue of SEZs is open, current and objective, as well as being important for its economic and social impact on the development of Poland. In the literature on the subject there are still disputes on this subject and there are no unambiguous scientific conclusions. The knowledge gap in this area concerns, among other issues, ways and instruments of shaping an efficient model for the implementation of economic and social functions by SEZs, effective management of SEZs, the balance of benefits and losses from the point of view of public finances, as well as hard and soft effects in the economic and social sphere of SEZ operations in Poland.

The main purpose of the dissertation is **to examine the legitimacy of creating special economic zones.**

Supplementary goals are:

- determination of dynamics factors for the region's development as a result of an SEZ operating in its area,
- analysis of the region's activation and growth of innovation and competitiveness since the creation of an SEZ in its area,
- development of a recommendation and model for the effective impact of an SEZ on the development of the region.

The following thesis has been proven in the work: **the existence of special economic zones significantly affects the improvement of the socio-economic structure of the region and its coherence, and is an important factor in its development in the example of the Kostrzyn-Słubice Special Economic Zone.**

The work consists of 5 chapters, the first two are theoretical and the next three are empirical.

In the first chapter entitled REGIONAL DEVELOPMENT AND INVESTMENT ATTRACTIVENESS, the concept and the essence of regional development were discussed. The instruments and

measures for the development of the region as well as the specificity of strategic planning in terms of development were indicated. The dissertation explains the issues of foreign direct investment as factors of the region's development. Methods of building competitive advantage and attractiveness of the region have been demonstrated.

In the second theoretical chapter entitled DEVELOPMENT OF ECONOMICALLY PRIVILEGED ZONES IN THE WORLD AND IN POLAND, the basic definitions of economically privileged zones in the light of scientific literature and international organizations are presented. The determinants of the development of economically privileged zones in the world have been identified on the basis of domestic and foreign literature. The main elements of the European Union's policy and legislation in relation to economically privileged zones are presented. This chapter also presents the specifics of special economic zones in Poland and discusses the possible future of Polish special economic zones.

The third chapter contains a qualitative analysis of the economic performance of SEZs in Poland. Changes in the level of investment attractiveness of Poland are presented. An analysis of investment incentives as a method of encouraging and attracting foreign direct investment was made. SEZ activity in Poland during a period of over 20 years has been quantified and their impact on regional development has been analyzed. The chapter presents and highlights the success factors of selected special economic zones.

The fourth chapter was aimed at the description of the Kostrzyn-Słubice Special Economic Zone (K-S SSE) and the analysis of the socio-economic performance of the K-SSSE. The operational area of the functioning of the zone is presented, as well as the results of surveys and statistical data on regional development changes. The subject of the zone's activity was discussed and the impact of K-S SSE on improving the attractiveness of regions was analyzed (Zachodniopomorskie, Lubuskie and Wielkopolskie voivodships).

The fifth chapter contains a quantitative analysis of data on the effectiveness of the Zone's operation. The methodology for assessing the impact of K-S SSE on the development of regions has been determined. The results showing the socio-economic development of the studied regions are presented. In order to estimate economic benefits in the development of the region, resulting from the operation of the K-S SSE, P. Warr's enclave model was used. This model has been adjusted for selected variables in order to adjust its usefulness to the economic conditions of the studied regions. The data used for the analysis were of micro- and macroeconomic nature. The macroeconomic data used for the analysis came from the statistical yearbooks of the Central Statistical Office (GUS), Ministry of Development and the Labour Office for the Voivodeship. Microeconomic data were collected from several sources. These were mainly information provided directly by managers and businesses in the zone, as well as available databases on enterprises. In addition, a questionnaire addressed to enterprises operating in the K-S SEZ was used to estimate the variables. In order to collect the necessary financial data of enterprises operating on the territory of the K-S SSE, a selection were chosen from among whom financial reports were subsequently obtained. In addition, various economic and social indicators characterizing the development of K-S SSE enterprises, the region and the surrounding entities were used at particular stages of the research.

In the conclusion, a summary of empirical research was used in order to properly interpret and verify the research hypothesis and to identify instruments that could benefit from the Polish economic policy concerning economically privileged areas. The recommended directions of

development of the Kostrzyn-Słubice Special Economic Zone are also indicated. Recommendations for encouraging and attracting foreign direct investment were also made. Over 20 years of SEZ activity in Poland has been quantified and their impact on regional development has been analyzed. The chapter presents and highlights the success factors of selected special economic zones.

Dariusz Lesiński